

Вест која је, у поплави бурних догађаја на друштвеној и политичкој сцени Србије, прошла скоро потпуно незапажено, јесте да је, пре неких недељу дана, српско издање *Википедије*

отворене интернет енциклопедије, премашило бројку од 100.000 чланака. Сто хиљада! У земљи Србији, економски осиромашеној и културно обогаћеној, сто хиљада *било чега*

представља успех за дивљење. Сто хиљада динара је плата о којој већина грађана може само да сања. Сто хиљада људи на улици је потенцијални државни преврат. Најзад, сто хиљада примерака је тираж издања којих се сећају само већ давно оседели књижари и издавачи.

Па опет, српска *Википедија* постигла је резултат каквим се не може подичити ниједна културна институција у земљи. Неко је био марљив и избројао је – интернет енциклопедија која представља рад мале војске волонтера са вољом да своје знање поделе са другима, када би била одштампана, бројала би 40 томова, далеко више од било које друге енциклопедије доступне на нашем језику. Када имамо на уму скорашње подсећање да је Речник српскохрватског језика САНУ за 50 година дошао до слова „О“, можемо замислити какав је подвиг учињен на српскојезичком интернету за свега шест година!

Шта значи бројка од сто хиљада чланака на *Википедији*? Пре свега, у питању је *огroman престиж*

једног језика са, планетарно гледано, изузетно малим бројем говорника и једне културе која углавном нема средстава ни да се одржава, а камоли још саморекламира. Са стохиљадитим чланком, српски језик се прикључио групи од 28 језика, укључујући великане попут енглеског, француског или шпанског, којима говоре различити народи широм планете, немачког, јапанског или руског, иза којих стоје моћне државе и блистава културна јавност, или пољског, румунског и словачког, које упркос недостатку огромних средстава достојно негују свој језик и писменост на Светској мрежи. При томе, котирање на

Википедији

није наивна ствар – ако је њен чланак

прво

што вам избаци претраживач Гугл када се заимате за одређени појам, онда је у питању име од

огромног ауторитета

у светским медијима, од којих управо Гугл представља први и најмоћнији. Стога, ако се на насловној страници глобалне

Википедије

нашла српска реч „претрага“ (ћирилицом), онда је у питању велика информатичка победа нашег језика (и писма).

Свима онима који су спремни да се презриво насмеју на ове крупне речи, треба скренути пажњу на неколико чињеница. Србија је земља у културном опадању, које се највише и најупечатљивије одражава кроз растућу *неписменост* њених грађана, *поготово* оних који се баве угледним и високо плаћеним занимањима. Разлози овог жалосног стања су

дилетантизам

епских размера у спровођењу националне образовне политике.

Јер, ако српско писмо не поштује ниједна домаћа телевизија, осим Јавног сервиса, зашто би ико у земљи био писмен? Ако се нико не бави тиме шта наша деца читају на интернету, зашто би се ико чудило што више не можемо да разумемо шта она пишу и говоре? Ако српски филолози морају да пишу *на енглеском* да би се њихови радови вредновали *у Србији*, зашто би ико марио за опстанак српског језика и писмености?

Са друге стране, српско издање *Википедије* омогућило је српској омладини оно што им је ускратила њихова држава, просвета и култура. Захваљујући

Википедији

, ђак који спрема реферат о Периклу, Старом Расу или борби за ослобођење Латинске Америке, може свој упит да унесе у претраживач на српском језику и писму и добије солидан енциклопедијски чланак на том истом језику и писму као основу свог истраживања.

Википедија

, заједно са низом других водећих заштитних знакова интернета, заслужна је за то што се данас човек не мора осећати уназађеним зато што говори српски језик.

Она, наравно, није једина. Ту су, на пример, *Пројекат Растко* или *Наше писмо*, као и, руку на срце, страница Народне библиотеке Србије коју је Гугл скоро рангирао у 23 најбоља светска сајта. Али у сваком од ових случајева принцип је исти – група ентузијаста изборила се за место српског језика и културе на окрутном глобалном тржишту, више упркос, него захваљујући помоћи државних и јавних културних институција. У тренутку када се пројекат бошњачког („босанског“) језика приближава свом двадесетом рођендану, када је писмена јавност саблажњена новим „стандардизованим црногорским језиком и правописом“, када извори блиски фантомској Војвођанској академији наука и

уметности тихо и упорно подвлаче особености „војвођанске“ културне (и језичке) реалности, а извесне НВО свој језик

званично

(читај „службено“) означавају као „ВНМС“, јубилеј

Википедије

представља прворазредни успех.

А ако неко мисли да једна популарна и хијерархијски децентрализована интернет енциклопедија представља нешто превише наивно, јефтино и фриволно да би му се посветила пуна пажња српске јавности, тај, поред претеране гордости и слабог поимања виртуалног као места догађања савремене културе, очигледно поседује велике заблуде о савременој српској култури и писмености. Јер њој је свака помоћ добродошла – док још није прекасно.